

Simpel Switchen: op zoek naar een passende plek

Veel mensen in een kwetsbare positie willen wel graag meedoen, maar staan toch aan de kant. Om mee te doen naar wens en de 'best passende plek' te vinden, zijn stappen nodig. Bijvoorbeeld van een plek in een activiteitscentrum naar betaald werk. Maar dat blijkt vaak niet te lukken, of onnodig moeizaam te gaan vanwege allerlei barrières. Kortom, switchen zou simpeler moeten gaan. In het kader van het project 'Simpel Switchen in de participatieketen' deden Movisie en Stimulansz een landelijke verkenning naar overgangen tussen dagbesteding en werk en andersom. Centrale vragen waren welke factoren dit simpele switchen belemmeren of juist bevorderen en welke oplossingsrichtingen daaruit naar voren komen. Het antwoord daarop is gezocht met verschillende methodes: literatuuronderzoek, analyses van wet- en regelgeving, enquêtes onder gemeenten en aanbieders van dagbesteding, raadpleging van een klankbordgroep en feedback van ervaringsdeskundigen.

Facts

In Nederland vinden ruim

100.000

mensen de weg naar dagbesteding via een 'maatwerkvoorziening'

aan het onderzoek deden mee:

222

gemeenten
63% van alle gemeenten

104

aanbieders van dagbesteding

Nog **veel meer mensen** nemen deel aan dagbesteding, onder andere via de Wet langdurige zorg. Over die groepen zijn nog geen getallen beschikbaar.

Is er behoefte aan simpel switchen?

Uit de verkenning blijkt dat een substantieel deel van de mensen in dagbesteding wensen en behoeften heeft om zich verder te ontwikkelen. Voor zeker een kwart van degenen die via een gemeentelijke maatwerkvoorziening deelnemen aan dagbesteding, zien aanbieders kansen om stappen te zetten naar betaald werk en andere vormen van werk.

De aandacht van gemeenten

Dit switchen heeft de aandacht van veel gemeenten, blijkt onder meer uit de enquêtes. Zo wordt gewerkt aan meer samenwerking en afstemming tussen de afdelingen Wmo (Wet Maatschappelijke ondersteuning, de wet die dagbesteding regelt) en W&I (Werk & Inkomen, in het kader van de Participatiewet). Een integrale aanpak waarbij genoemde afdelingen samenwerken of samengaan, wordt door steeds meer gemeenten bepleit. Toch heeft zo'n 40% van de ge-

meenten die aanpak nog niet. Gemeenten hebben zeker ook oog voor de groei mogelijkheden van mensen in de dagbesteding. Driekwart wil bijvoorbeeld graag dat aanbieders inzetten op de doorstroom van mensen uit de arbeidsmatige dagbesteding naar werk. Maar slechts een derde van de gemeenten vraagt dat expliciet.

De aanbieders van dagbesteding

Dagbesteding komt voor in verschillende soorten en maten. Het kan gaan om uiteenlopende bezigheden en werkzaamheden: van werken op een boerderij tot in de horeca; van het geven van rondleidingen tot het maken van producten. De meeste aanbieders richten zich op mensen uit verschillende doelgroepen, zoals mensen met psychische problematiek en mensen met een verstandelijke beperking. Alle 104 aanbieders in dit onderzoek hadden contact met één of meerdere gemeenten.

Complexe wet- en regelgeving

De wet- en regelgeving maakt in principe veel mogelijk. Er zijn veel voorzieningen beschikbaar die het switchen kunnen ondersteunen, zoals jobcoaching. Maar het systeem is erg complex en onoverzichtelijk: zelfs de professionals overzien het vaak niet, laat staan de burgers zelf.

Negatieve prikkels uit het financieringssysteem

De financieringsregelingen werken niet bevorderend voor switchen tussen dagbesteding en vormen van werk. Zo is het voor gemeenten financieel niet aantrekkelijk om mensen aan beschutte werkplekken te helpen en de nodige begeleiding te bekostigen.

Er is geen **integrale benadering** om bovenstaande belemmeringen aan te pakken. Iedere stakeholder (gemeente, UWV, zorgkantoor, aanbieder) is verantwoordelijk voor een eigen stukje van het proces, maar niemand voert regie.

De beleidsuitvoerders en de aanbieders hebben vaak nog te weinig oog voor de ontwikkeling van deelnemers en hun wensen en mogelijkheden om stappen op het gebied van werk te zetten. Zo is indicatiestelling nog te zeer gericht op het eenmalig 'vaststellen' in welke groep iemand hoort, en niet gericht op potentiële groei en **persoonlijke ontwikkeling**

Mensen zelf zijn vaak **onzeker** als zij overwegen om stappen te zetten. Zij zijn dan bijvoorbeeld bang dat zij hun dagbestedingsplek en/of uitkering voorgoed kwijt zijn wanneer zij de stap naar (ander) werk zetten. En dat zijn reële zorgen.

Binnen de gemeenten zijn dagbesteding en werk vaak **afzonderlijk** van elkaar georganiseerd

Er is noch bij organisaties, noch landelijk zicht op de stappen die mensen zetten van dagbesteding naar vormen van werk en terug. Hun 'routes' worden niet of **nauwelijks gemonitord**.

Verbetering via een stimuleringsprogramma

Hoe zou de overgang tussen dagbesteding en werk in de praktijk verbeterd kunnen worden? Hiertoe allereerst een oproep aan de ministeries van SZW en VWS om gezamenlijk het voortouw te nemen om een stimuleringsprogramma in

te richten. Dat programma heeft als ambitie *het verbeteren van de toegang van mensen tot de best passende plek en de mate waarin zij hun ontwikkelingsmogelijkheden gedurende hun levensloop ten volle kunnen benutten*.

Stimuleringsprogramma

Uitdragen van een **andere zienswijze** waarbij zorg en werk niet als gescheiden werelden worden gezien en behandeld

(Laten) ontwikkelen van **routes** voor verschillende doelgroepen en zorgen dat deze toegankelijk zijn en soepel uitgevoerd kunnen worden door uitvoerders en aanbieders.

Regievoering vanuit beide ministeries om met alle relevante partijen te komen tot een landelijke uitvoering van deze routes

Zorgen dat het stelsel **minder complex** en makkelijker uitvoerbaar wordt

Dit programma pakt de hier beschreven belemmeringen aan. We doen daarbij onder andere een beroep op de landelijke overheid om een andere zienswijze uit te dragen waarbij zorg en werk niet als gescheiden werelden worden gezien en behandeld.

Samen met de deelnemende stakeholders zou in pilots - en voor wie wil natuurlijk ook daarbuiten - aan die ambitie gewerkt moeten worden. Er zijn, gebaseerd op de bevorderende factoren die we in kaart brachten, vijf aanbevelingen geformuleerd die daarbij leidraad kunnen bieden:

Vijf aanbevelingen

Stel ontwikkeling van **mensen centraal** en begin bij hun wensen en mogelijkheden.

Maak de vraag wat de best **passende plek** is voor mensen leidraad in het uitvoeringsproces; expliciteer en faciliteer de routes die mogelijk zijn.

Maak de wet- en regelgeving **inzichtelijk** en **toepasbaar** vanuit de verschillende wettelijke kaders (Wmo, Wlz en Participatiewet). Zorg dat partijen (verschillende afdelingen binnen gemeenten en UWV) toegang hebben tot dezelfde regelingen, instrumenten en financiële middelen.

Maak **samenwerkingsafspraken** met aanbieders, gericht op het optimaliseren van de mogelijkheden tot ontwikkeling van deelnemers, waar een periodieke evaluatie onderdeel van uitmaakt.

Stimuleer werkgevers optimaal om (beschutte) werkplekken te realiseren, ook voor mensen uit deze doelgroep.

Conclusie

Mensen die willen switchen van dagbesteding naar werk of omgekeerd, worden daarbij vaak belemmerd. Bijvoorbeeld door te complexe landelijke wet- en regelgeving en lokale factoren zoals het ontbreken van een samenhangend gemeentelijk uitvoeringsbeleid en ontwikkelingsgericht aanbod. Een landelijk stimuleringsprogramma, dat ontwikkeling van mensen centraal stelt, kan die situatie helpen ombuigen.